

Paradijs

Stad

Paradijs

UNRAVEL
PUBLISHERS

Hoe we onze tijd besteden:
Werk, rust en waarom
we hier op aarde zijn.

John Mark Comer

Stad

Welkom op aarde

Niet lang geleden dronk ik een kop koffie met mijn vriend Dave.

Ik woon in Portland, wat in feite de beste koffie-stad ter wereld is.¹ Jammer genoeg is het niet de meest zonnige stad. Het regent hier. Vaak. Dus een groot deel van het jaar overleven we door het bezoeken van koffietentjes, wachtend tot dat gekke, gele ding weer in de lucht verschijnt.

Dit alles brengt me bij Dave.

Dave vroeg of we elkaar konden spreken over zijn strijd tegen depressie. Helaas heb ik nogal wat ervaring op dit gebied. De tijden waarin ik depressief was, waren moeilijk en beangstigend, maar ik heb me er doorheen geslagen en ik ben er gek genoeg beter uitgekomen. Ik heb veel geleerd in het heetst van de strijd, en ik help anderen graag waar dat kan.²

Dave was niet suïcidaal ofzo, hij was gewoon ongelukkig. En hij had

geen idee waarom. Hij bleef zeggen: “Ik snap het niet. Ik volg Jezus. En ik heb een geweldig leven. Waarom ben ik depressief?”

Ik denk dat depressie meer een symptoom is dan een ziekte. Dat er iets in je leven is dat een depressie *veroorzaakt*.³ Daarom begin ik met iemand als Dave meestal te graven. Wat zit er onder de grond? Wat is de *wortel* van die depressie?

Dave was zo vriendelijk om mijn vragenvuur te doorstaan – Slaap je genoeg? Wat eet je? Heb je genoeg beweging? Hoe is je gebedsleven? Hoe gaat het met je huwelijk? Ik was meedogenloos. Maar hij kon niets bedenken wat “mis” was.

Toen begon ik vragen te stellen over zijn werk.

Heb je plezier in je werk?

Ik heb een goede baan, zei hij.

Ja, maar vind je het *leuk* wat je doet? Sta je 's ochtends verwachtingsvol op? Ben je enthousiast over de dag die voor je ligt?

Nou, nee, niet echt.

En gelijk had hij. Dave bleek marinier te zijn geweest. Voor de volle honderd procent. Hij kon zijn adem onder water zo'n drie dagen inhouden.⁴ Nadat hij gestopt was bij de marine, verhuisde hij naar Portland en nam zijn vaders bedrijf in verlichting over. Dat was een stabiel inkomen. Het betaalde goed. Hij kon een huis kopen en goed rondkomen. Slechts één addertje zat er onder het gras – verlichting kon hem geen bal interesseren. Natuurlijk, als je een goede

deal voor tl-buizen zocht, dan was hij je man. Maar hij was niet *zichzelf*. Van een levensgevaarlijke baan waarin hij elke dag zijn fysieke grenzen opzocht, belandde hij achter een koud, stalen bureau met houten werkblad en een computer die bleef hangen in Excel.

Dus ik stelde Dave een van mijn favoriete vragen: Als je *alles* kon doen wat je wilde, wat zou je dan doen? Hij begon zenuwachtig heen en weer te schuiven op zijn stoel. Het ongemak was van zijn gezicht af te lezen.

De meesten van ons zijn te bang om die vraag zelfs maar in hun *gedachten* toe te laten, want de kans op teleurstelling is erg groot.

Sterker nog, waarschijnlijk voel je je op dit moment net als Dave – met een hoofd vol vragen.

Waarom leven *miljarden* mensen in de wereld slechts met de dag? Ze zijn al blij als ze één dag genoeg te eten hebben. Plezier hebben in wat je doet, is een luxeprobleem.

Waarom is het zelfs hier in het rijke Westen ontzettend moeilijk om gewoon rond te komen, tenzij je toevallig in een rijke familie geboren bent? De middenklasse is aan het verdwijnen. Miljoenen mensen werken onder hun niveau – ze werken op basis van het minimumloon terwijl ze een masterdiploma op zak hebben. Zelfs het rijke Westen is niet meer wat het geweest is.

Waarom hebben de *meeste* mensen zo'n hekel aan wat ze doen? Ze zien op tegen hun werkdag. Het is bloed, zweet en tranen – moeilijk en uitputtend.

Dit zijn allemaal terechte, intelligente vragen en hier gaan we later dieper op in. Maar zet voor nu je angst even opzij. Houd dat ongemakkelijke gevoel van mijn vraag aan Dave vast: “Wat als je alles kon doen wat je wilde ...”

Na een ongemakkelijke stilte zei Dave: “Nou, ik denk dat ik graag politieagent zou willen zijn.”

Dus zonder nadenken vroeg ik hem: “Waarom stop je dan niet gewoon? Ga ervoor!”

Hij begon een enorme waslijst argumenten op te sommen waarom dat onmogelijk zou zijn – het familiebedrijf, zijn vaders afhankelijkheid van hem, zijn vrouw, zijn verantwoordelijkheid als vader, enzovoort. Ook al kon hij nog steeds niet echt ontspannen, het voelde wel alsof we iets op het spoor waren.

Aan het einde van ons gesprek zei ik alleen maar: “Dave, als ik jou was, zou ik naar huis gaan en hierover praten met je vrouw, en daarna met je vader. Denk erover en bid ervoor. Je kunt het toch op z'n minst een kans geven?”

Zes maanden later. Ik had Dave een tijdlang niet gezien en na ons gesprek nooit meer iets hierover gehoord (oké je hebt gelijk, ik ben een waardeloze vriend). Maar toen liep ik Dave ineens tegen het lijf, en hij straalde. Er was overduidelijk iets veranderd.

Wat bleek, hij had de sprong gewaagd. Hij had het familiebedrijf vaarwel gezegd, zijn vader vond het geen probleem. En hij had een baan bij de politie gekregen. Hoewel hij natuurlijk onderaan de

ladder moest beginnen, stond hij voor het eerst in jaren weer op voordat zijn wekker afging.

Dave was nog steeds dezelfde jongen. Getrouwd met dezelfde vrouw, vader van hetzelfde gezin, hij ging naar dezelfde kerk, woonde in dezelfde stad, bezocht dezelfde sportschool en dezelfde koffietentjes, maaide hetzelfde gazon en ging naar dezelfde tandarts.

Het enige dat veranderd was, was zijn baan. Datgene wat hij iedere dag *deed*.

Hoe kan dat? Hoe kan iets zo alledaags en zo gewoon als een baan, alles voor Dave veranderen?

Ik zou zeggen, dat komt omdat *wat je doet de essentie is van mens zijn*.

Wat is de eerste vraag die we stellen als we iemand ontmoeten? (Nadat we elkaars naam weten en een paar ongemakkelijke openingszinnen uitkramen over het weer.)

“En, wat *doe* jij?”

Ik geef toe, waarschijnlijk is dit meer een mannenvraag. Vrouwen vragen eerder: “Ben je getrouwd? Vrijgezel? Heb je kinderen?” – vragen over relaties.⁵

Maar in feite zijn dit dezelfde vragen: Waar geef jij je leven aan? Als je 's ochtends wakker wordt, wat *doe* jij dan met dat kleine beetje zuurstof in je longen?

In de kerk hoor je vaak een uitspraak die ongeveer zo klinkt: Het gaat erom *wie je bent*, niet *wat je doet*.

Serius? Waar staat *dat* in de Bijbel?

Soms bepalen we onze identiteit en eigenwaarde inderdaad aan de hand van wat we doen.

Ik ben fotograaf.

Ik ben ontwerper.

Ik ben voorganger.

Vandaag de dag is er een belangrijke tegenreactie op deze ongezonde manier van denken. Maar wees voorzichtig dat je geen spreekwoordelijk koekje van eigen deeg krijgt. *Wat we doen, komt voort uit wie we zijn*. Beide zijn belangrijk.

Per slot van rekening besteden we het grootste gedeelte van ons leven aan werk.

Met werk bedoel ik niet alleen je baan of carrière. Werk is veel meer dan datgene waarvoor je betaald krijgt. Het is eten koken, je huis schoonmaken, de auto wassen, sporten, boodschappen doen – de alledaagse dingen.

En de resterende tijd besteden we grotendeels aan rusten en ontspanning.

Met rusten bedoel ik niet alleen de traditie van de sabbat, hoewel

we daar later dieper op in zullen gaan. Ik heb het over slapen, een vrije dag, tijd op de bank met een goed boek of een mooie film, brunch met vrienden, vakantie – de dingen waar we naar uitkijken en van genieten. De momenten waarop we wensen dat het leven een pauzeknop zou hebben.

In de kerk praten we het grootste deel van de tijd over hoe we in een klein stukje van onze tijd zouden moeten leven.⁶

Ik ben zelf een leider van een kerk, dus ik wil niemand een schuldgevoel aanpraten. Ik preek ook tegen mezelf hier. Ik vertel mensen de Bijbel te lezen en te bidden en zich met dingen van God bezig te houden. Maar hoeveel tijd besteden we elke dag daadwerkelijk aan het lezen van de Bijbel? Een halfuur misschien? En hoeveel tijd besteden we aan gebed? Ik weet dat dit niet echt te meten is, maar doe eens een gok. Ik zet elke ochtend een uur opzij om te lezen en te bidden, maar alsnog is dat maar een heel klein stukje van mijn leven.⁷

Dit is toch een gemakkelijk rekensommetje?

De meesten van ons slapen ongeveer acht uur per etmaal. Dan staan we op en werken we nog eens acht uur, zo niet meer. Reken ongeveer een uur reistijd – als je in mijn stad woont, pak je de fiets, of misschien reis jij met de bus of de auto. Tel daar tijd bij op om te tanken of een kop koffie te halen onderweg. Dan besteed je nog eens ongeveer twee uur per dag aan eten en andere dingen doen. En laten we er tenslotte nog een uurtje bij optellen om te sporten. Nu komen we uit op acht uur per dag rust en twaalf uur per dag werk. Dan heb je nog vier uur over.

En we weten allemaal hoe je *die* vier uur doorbrengt ...

Netflix.

Zonder geintjes, alles wat we hebben, is een paar uurtjes per dag voor Bijbellezen, bidden, kerk, tijd met elkaar, het evangelie – de “geestelijke” dingen. En dat is alleen als je het monster dat Netflix heet de nek omdraait en elke minuut van je vrije tijd besteedt aan geestelijke groei.

Wie leeft er nou op deze manier?

Waar ik naartoe wil, is dat we in de kerk over *alles* in het leven zouden moeten praten. Wat het betekent om een volger van Jezus te zijn in de kerk *en* op ons werk, op school, in de sportschool, in de supermarkt, op onze vrije dag, als we winkelen of naar het theater gaan of een date hebben, en ga zo maar door. Dit betekent dat we *moeten* praten over werk, want dat neemt het grootste deel van ons leven in beslag.

Maar al te vaak is er een gapend gat tussen het “geestelijk leven” en ons *dagelijks leven*. Jezus volgen gaat niet over je losmaken van de wereld en in een grot gaan wonen, alsof je vastzit in een aflevering van *Lost*. Jezus werkte in de bouw, *jarenlang*, in een klein dorpje, Nazareth. Daarna werd Hij een rabbi, of een leraar. Leven op Zijn manier is een geïntegreerde manier van leven, één geheel dat naadloos in elkaar overloopt, waar de scheiding tussen geestelijk en alledaags niet bestaat, en *alles* in ons leven gaat over wat Jezus het Koninkrijk van God noemde. Maar dit gebeurt alleen als we ontdekken hoe God het heeft bedoeld, wat Zijn visie op werk, rust en de kunst van mens-zijn is.

De kern van dit boek, de vraag die achter elke pagina van dit boek schuilt, is: Wat *betekent* het om mens te zijn?

Oftewel: Waarom bestaan we? Waarvoor zijn we hier? Wat is ons doel? Onze bestemming? Is die er wel?

Elke religie en iedere vorm van spiritualiteit probeert deze eeuwenoude vragen te beantwoorden. We worden allemaal geboren met deze dreigende vraag in ons achterhoofd.

Nu geven we in de kerk meestal een erg geestelijk antwoord. Om met de iconische Westminster Catechismus te spreken: Het grootste doel voor de mens is God verheerlijken en voor altijd van Hem te genieten.

Natuurlijk. Dat klopt helemaal. Ik bedoel, wie zal het daar niet mee eens zijn? Maar zoals je misschien weet, of misschien niet, begint de Bijbel met een heel ander soort antwoord. Eén die veel meer voeten in de aarde heeft. Letterlijk.

In *Genesis* zegt God:

Laten Wij mensen maken naar Ons beeld,
naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen ...

Daar staat het.

Zwart op wit.

Waarom heeft God mensen gemaakt? "Zodat ze kunnen heersen." In het Hebreeuws, de oorspronkelijke taal van de Bijbel, komt dat

nog duidelijker naar voren. De tekst kan worden vertaald als: “God maakte de mens *om* te regeren.”⁸ Jij en ik zijn geschapen om over de aarde te heersen. Dat is onze betekenis, ons doel – het is *waarom we bestaan*.

Het woord “regeren” of “heersen” klinkt voor de meesten van ons een beetje vreemd. Ik betwijfel of je de laatste keer dat je baas vroeg wat je aan het doen was, zei: “Ach, je weet wel, over mijn e-mail aan het heersen.” Wat heersen precies betekent, gaan we zo ontdekken, maar laten we voor nu vaststellen dat het veel weg heeft van wat we werk noemen.

Onze cultuur claimt dat we werken om te leven. De “American Dream” – ontstaan vanuit het briljante idee dat *iedereen* de kans verdient op een gelukkig leven – is in de loop der jaren uitgegroeid tot een narcistisch verlangen om zoveel mogelijk geld te verdienen in zo min mogelijk tijd met minimale inspanning, zodat we kunnen stoppen met werken en *iets anders* kunnen gaan doen.

Wat een waardeloze manier van leven.

Ik ken mensen die een hoop geld hebben verdiend en vroeg met pensioen zijn gegaan, maar opvallend genoeg toch ongelukkig zijn. Geïrriteerd. Chagrijnig. Onzeker.

Alsof ze iets onmisbaars zijn kwijtgeraakt van wie ze zijn.

Genesis' visie op mens-zijn is dat we niet werken om te leven; we *leven om te werken*. We zijn *gemaakt* om te regeren – om iets van Gods wereld te maken.

Daarom is werkloosheid zo frustrerend en deprimerend.

Daarom vinden we weinig voldoening in werk als we er geen plezier aan beleven – ook al verdienen we nog zoveel.

Daarom zijn ouderen of gehandicapten vaak ongelukkig en willen ze zo graag op een of andere manier bijdragen aan de samenleving.

Want als we stoppen met werken, verliezen we een deel van wie we zijn.

En hetzelfde geldt voor rust. Als we alleen maar werken, werken *en nog eens werken*, dag in, dag uit, zonder vrije tijd, zonder op adem te komen, is dat enorm geestdodend. We veranderen in robots in plaats van mensen.

Dus wie je ook bent, en wat je ook doet ...

Student.

Moeder.

Barista.

Ingenieur.

Bibliothecaris.

Kunstenaar.

Bioloog.

Caissière bij de supermarkt.

Dit boek is voor jou.

En dit boek is voor mij.

Want dit boek gaat niet over hoe je carrière maakt of hoe je je cv kunt opleuken. Dit boek gaat over werken, rusten en maximaal *leven*. Over “geestelijk leven” dat *heel* je leven doordringt. En over wakker worden in een wereld vol van God.

Laten we beginnen ...